

УДК 372.893

Генова Наталія Георгіївна,
вчитель історії вищої категорії, старший вчитель
Багатянського ЗЗСО Саф'янівської сільської ради
Ізмаїльського району Одеської області,
Ізмаїл, Україна
ng.genova@ukr.net

РОЗВИТОК АКСІОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ НА ПРИКЛАДІ ТЕМИ «ПОВСТАННЯ УКРАЇНЦІВ В СТАЛІНСЬКИХ КОНЦТАБОРАХ»

Анотація. Рекомендовані інтерактивні технології для розвитку аксіологічної компетентності розглядаються на прикладі теми «Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (середина 50-х – середина 60-х рр.)», а саме «Повстання українців в сталінських концтаборах 1953-1954р.р.», та впроваджуються на різних етапах уроку, допомагаючи учням не тільки констатувати історичні факти події, що відбулися, а і визначати їх проблематику, створювати умови для роздумів, висловлювань власних думок, аналізу подій, їх причин та наслідків.

Ключові слова: політичні репресії, політв'язні, ГУЛАГ, лібералізації суспільства.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Зміна геополітичної карти світу ХХ століття, становлення молодого незалежної української держави, руйнування старих та поява нових ідеалів для молодого покоління України виявило, що джерелом формування громадянина України, національної гідності молодого покоління є почуття патріотизму та підтримка демократичних загальнолюдських цінностей Європи. Формує в учнів стійку мотивацію щодо вивчення історії України та підготовки учнів старших класів до складання тестів ЗНО та НМТ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досвідчені та молоді науковці України (В. Власов, С. Кульчицький, О. Пометун, Т. Ремех, Г. Фрейман та ін.) знов звернулися до історії державотворення України, до «білих прогалів» в історії України, почали виявляти ті осередки опору компартійної тиранії та рабській психології підданих, що дали паростки визвольного руху, ідеї особистої свободи людини, право обирати майбутнє в незалежності від диктату.

Мета статті – надання методичної поради вчителям історії щодо впровадження прийомів розвитку аксіологічної компетентності в учнів старших класів на уроках історії України через інтерактивні технології колективно-групового та кооперативного навчання.

Безперечно, складний стан речей, зумовлений надмірною політизацією процесу, недостатність та суперечливість джерельної бази, залежність від світоглядних, релігійних, етнічних, регіональних чинників, життєвого досвіду поколінь, показує на доцільність під час вивчення теми «Повстання українців в сталінських концтаборах» застосування таких методів, які дозволяють не тільки констатувати історичний факт подій, що відбулися, а і визначати їх проблематику, створювати умови для роздумів, висловлювань власних думок, аналізу подій, їх причин та наслідків. Не менш важливою є і емоційна складова сприйняття матеріалу, адже саме та інформація навіває на роздуми і краще запам'ятовується, яка викликала найбільше емоційне збудження.

Вивчення на уроці історії проблематики політв'язнів ГУЛАГу дає можливість вчителю генералізувати конкретний випадок і розглядати його із загальних позицій методики вивчення суперечливих питань історії. Створити необхідний вир емоцій під час вивчення теми повстань прикладами спогадів, документальних джерел, фотоматеріалів [1,2]. Це робить можливим свідоме формування історичного мислення, розвиток в учнів власної системи цінностей, вироблення зважених суджень із суперечливих питань, врахування етичного й морального вимірів при формуванні ставлення до дій, які посягають на гідність та права інших людей. Це означає просування ідей толерантності та демократичних цінностей. Важливо пронести загальнолюдські цінності демократії та толерантності через кожну хвилину, кожний етап уроку. З цією метою та для створення необхідної «зрозумілої» для учнів атмосфери, налаштування на роботу над проблемою, зазначеною в темі уроку, необхідно якісно провести момент актуалізації знань. Для цього за допомогою методу «Мікрофон» учні дають визначення термінам, які їм вже відомі з попередніх уроків: тоталітаризм, культ особи, політичні репресії, ГУЛАГ, концтабори. Визначення причин виникнення сталінських концтаборів в 30 - ті рр. проводиться за методом «Мозкового штурму».

Для створення необхідного емоційного середовища та середовища пошуку на початковому етапі уроку вчитель пропонує учням висловити свій прогноз за допомогою методу «Займи позицію»: «Участь українців у повстаннях в сталінських концтаборах – це боротьба:

- а) проти сталінського репресивного режиму;
- б) за свободу і незалежність;
- в) за поліпшення соціально-економічного життя».

Учні займають певну позицію. Вибір кожного фіксується на дошці. До цього питання слід повернутися на заключному етапі вивчення теми і з'ясувати чи не змінилася думка в класі та чий прогноз справдився. Варто також запропонувати учням довести, що прагнення людини отримувати від держави правовий захист, віру у справедливість вироків, мати гідні умови життя і праці є природним бажанням та громадськими вимогами.

Історичні події відбуваються не тільки в часі, а й у просторі. У більшості випадків історичні події можуть бути правильно зрозумілими лише у зв'язку із певними просторовими умовами. Створення в учнів правильних уявлень про місце, де відбулися історичні події, має не менш важливе значення, ніж вироблення уявлень про розвиток події в часі.

На уроках історії **робота з картою** є основним методом характеристики географічного середовища та аналізу масштабності події. Так, під час роздумів про формування та функціонування системи ГУЛАГу, учням слід запропонувати ознайомитися з даними інтегральної карти таборів системи ГУЛАГу, зробити висновки про масштабність репресивної системи, визначити закономірність політичних процесів в тоталітарній державі, якою був Радянський Союз. Окрім цього, під час вивчення перебігу повстань доцільно використовувати завдання на локалізацію історичних фактів. Наприклад, показати на карті місця найбільших повстань.

Оскільки матеріал теми передбачає застосування нових історичних понять та термінів на початковому етапі уроку необхідно провести **словникову роботу**, яка дозволить розтлумачити учням значення невідомих для них назв та історичних термінів.

Основний етап уроку передбачає визначення загальної політичної ситуації та її наслідків. Учні повинні відчувати зміни, які відбулися в процесі лібералізації та те, як вони вплинули на державу. З цією метою доцільно застосувати такі методичні прийоми, які дозволяють дослідити проблему більш глибоко, провести аналіз та сформувати критичний погляд на речі. Питання «Що відбулося?», «У чому полягає проблема?», які вчитель ставить перед учнями під час дослідження змін, які відбулися в системі ГУЛАГу після Другої світової війни, дають змогу краще зрозуміти проблему й ширше оцінити ситуацію, аналізуючи причини конфлікту й зберігаючи можливість зміни думки та появи нових свідчень, або знаходячи помилки. Цю роботу можна провести різними методами. Найбільш ефективними є **методи «Два – чотири – разом» або «Товариші по навчанню»**.

Метод **«Товариші по навчанню»** дозволяє не лише обговорювати ідеї демократизації, а і втілювати їх на практиці під час уроку. Товариші по навчанню – це приклад ігрової технології навчання, в якій учні, які періодично, і часто на нетривалий час, об'єднуються по двоє чи по троє, щоб підсумувати чи перевірити, що було вивчено. Подібна структура дає їм можливість розігратися та бути напоготові, особливо коли потрібно тривалий час засвоювати інформацію чи сидіти в класі. Тому більшість пар Товаришів по навчанню повинна бути серед інших учнів, аніж ті, що вже сидять разом, таким чином учасники повинні фізично вставати та ходити один до одного. Також вправи «Товариші по навчанню», тривалістю 2-3 хвилини, повинні виконувати стоячи, щоб люди мали змогу зайвий раз потягнутися перед тим, як знову сідати та засвоювати інформацію.

Ключем до цієї вправи є те, що учасники знають наперед, хто є їхні «товариші». Так ви будете впевнені, що у кожного є товариш, і це збереже час самих учасників, щоб зосередитися на завданні, а не на пошуках партнера чи партнерів.

Завжди нагадуйте учням бути готовими розповідати, що їхні товариші сказали, коли вони об'єдналися.

Приклади завдань:

Знайдіть собі товариша по навчанню та...

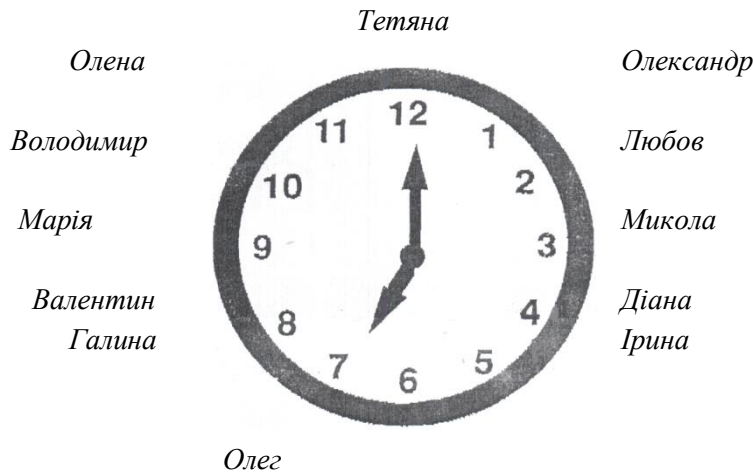
- *Порівняйте та поясніть відповіді, отримані на дане завдання.*
- *Розкажіть три асоціації, що у вас виникають, щодо даної інформації.*
- *Назвіть три випадки, коли _____ схоже на _____.*
- *Згадайте три важливі ідеї, почуті сьогодні.*
- *Які питання виникли у вас стосовно даної інформації.*
- *Зачитайте ваші заголовки та вислухайте думки класу щодо них.*
- *Розкажіть, чому ви навчилися безпосередньо на сьогоднішньому уроці.*

Для дітей середньої школи слід складати завдання більш конкретні та легші, щоб учні чітко розуміли поставлені їм запитання та могли швидко їх виконати.

Закріплення товаришів по навчанню: вчитель призначає товаришів по навчанню, які міняються кожен тиждень, у такому випадку ви впевнені, що протягом року учні вчать з багатьма дітьми і що нікого не забули, вибираючи «товаришів».

Можна організувати пошук «товариша» по навчанню за годинником. Учасникам роздаються зображення годинникового циферблату та даються наступні вказівки:

Напишіть своє ім'я на аркуші паперу. У вас є три хвилини порізно підписати кожну (або зазначену) цифру на циферблаті. Не можна писати імена тих, з ким ви сидите за однією партою кожного дня.

Через три хвилини оголосить, що час сплинув, та попросить усіх повернутися на свої місця.

Аналіз фотодокументів, свідчень та спогадів колишніх в'язнів, які використовуються під час **роботи з історичними джерелами**, дозволяють поставити учням питання: «Які почуття викликають картини життя людей концтабору?», «До яких наслідків, на вашу думку, привели такі умови життя та праці політв'язнів?». Це підводить учнів до визначення форм протесту та дозволяє вчителю перейти до наступного етапу вивчення теми – повстання в'язнів концтаборів.

Події повстань доцільно розглянути, застосовуючи різні методи групової роботи. Серед них, **«Коло (діаграми) Вена»**, **«Рамки цілі»** **«Мозкова атака – карусель»**.

Коло (діаграми) Вена – метод, який навчає школярів знаходити спільні та відмінні риси, аналізувати синтезувати й порівнювати.

Учитель пропонує учням намалювати 2 (3, 4) кола чи прямокутники (для зручності ведення записів – авт.), що перетинаються. У ті частини утворених діаграм, що із сусідніми не перетинаються, школярі вписують індивідуально-неповторні ознаки історичних фактів, подій, явищ, постатей, історико-географічних об'єктів. У спільні ж сектори вони записують спільні ознаки названих вище змістових одиниць.

Робота здійснюється в малих групах, опрацьовується матеріал методичної збірки та заповнюється за методом «Рамки цілі».

«Рамки цілі» – метод передбачає виокремлення етапів або стадій у поясненні будь-якої історичної події, явища, процесу.

Учитель повідомляє учням алгоритм роботи, розрахований на чотири послідовних кроки:

1. Мета (Чому? Навіщо? Для чого?) – це те, чого прагнуть головні дійові особи або групи.

2. План (Яким чином? Як?) – це кроки для досягнення мети, практичні дії.

3. Дія (Що? Де? Коли?) – це фактичне втілення плану.

4. Результат (Які наслідки? Які підсумки?) – наслідок проведеної дії чи дій, що приводять або не приводять до досягнення мети.

Приблизний вигляд виконаної роботи.

Кенгірське повстання

16 травня-26 червня 1954

Віталій Скірук український націоналіст.

16 травня-26 червня 1954

В'язні поставили перед владою вимоги:

а) притягнути до відповідальності винних у застосуванні зброї 17 травня, а також розслідувати всі факти застосування зброї, що були у 1954 році;

б) не застосовувати репресії до членів комісії ув'язнених і не проводити відправку етапів до кінця розслідування, ліквідувати слідчий ізолятор і штрафний барак;

в) знизити термін ув'язнення засудженим на 25 років, а також змінити відношення до сімей'язнів, засуджених за статтею 58;

г) відмінити заслання для осіб, звільнених із спецтаборів;

д) встановити оплату праці ув'язнених на рівні із вільнонайнятими робітниками, підняти шкалу заліків до 5 днів і ввести восьмигодинний робочий день для всіх в'язнів;

е) відмінити урядові вирoki табірних судів за статтею 58;

ж) дозволити вільне спілкування чоловіків і жінок;

з) обмежити право адміністрації у питаннях робочої дисципліни стягнень із в'язнів, заборонення в ШІЗО лише з санкції прокурора;

и) встановити пільгові умови для заліків жінок;

к) приїзд у табір члена Президії ЦК КПРС або секретаря ЦК.

Табірна влада ввела війська, внаслідок чого 13 чоловік було вбито, 43 поранено, з числа табірної персоналу було поранено 10 чоловік.

Указ Президії Верховної Ради СРСР і наказ міністрів МВС, прокуратури і юстиції «Про дострокове звільнення осіб, що здійснили злочин у віці до 18 років, і про звільнення інвалідів» [2].

Воркутинське повстання

22 липня – 1 серпня 1953

Юрко Левада (ватажок - українець)

Методи боротьби: саботаж, розповсюдження лисівок, акції непокору, голодування.

Вимоги політичні та соціальні:

а) перегляд всіх судових справ;

б) негайно звільнити всіх жінок;

в) звільнити всіх, хто відбув більше 5 років, а також жінок до 50 років, чоловіків понад 55 років;

г) дозволити відправляти релігійні служби всіх віровизнань та інші.

Результат 53 особи загинуло (із них 30 українців), 138 – поранено.

Особливості та досягнення: наказ № 105 від 30 липня 1953 р., згідно з яким дозволялося цілодобово тримати бараки відкритими та зняти з їх вікон решітки, на ув'язнених «Речлагу» поширювалися заліки робочих днів, крім того, їм пообіцяли переглянути всі їх скарги і заяви в комісії.

Норильське повстання

26 травня – 4 серпня 1953 р.

Сам виступ був спровокований табірною адміністрацією (стрілянина по житловим зонам, вбивства охороною ув'язнених). Керівником повстання 4-ї зони був українець Євген Грицяк.

Вимоги: «Воля або смерть».

Методи боротьби: припинили роботу і виявили масову непокору.

Особливості:

Загиблих становило до 150 людей. Найперше і наймасовіше повстання після смерті Сталіна. Ключову роль у Норильському повстанні, яке тривало 61 день, відіграли українці, зокрема колишні бійці УПА. З Норильського повстання почався демонтаж людиноненависницької системи Леніна-Сталіна [2].

Спільне:

- вимоги повсталих співпадають (покращення умов перебування, перегляд справ та ін.);
- методи боротьби мали ненасильницький, мирний характер;
- провідна роль у організації та проведенню повстань належала українцям із західної України (переважно воїнам ОУН-УПА);
- використання військової сили проти повсталих.

Особливості:

Воркутинські страйки мали значний вплив на подальше існування систем ГУЛАГу, тобто до прискорення його розвалу. Вони також стали ґрунтом для нового повстання, що відбулося у травні-червні 1954 р. в Кенгірі [1,2].

Модуль «Мозкова атака – карусель» – це приклад технології евристичного навчання, який добре застосовувати тоді, коли задану тему можна поділити на підтеми чи підгрупи питань до неї. Великі аркуші паперу, на кожному з яких записано різні підтеми чи питання, потрібно розвісити довкола кімнати. Розділившись на маленькі групи, учасники рухаються від однієї таблиці до наступної, при цьому кілька хвилин зупиняються біля кожної з них, щоб «проатакувати» мізки й записати, що вони знають з кожної з підтем. Кожна група отримує різного кольору маркер. Групи закінчують свою подорож біля таблиці, з якої почали, і зрештою мають змогу побачити, що було дописано іншими групами.

Наприклад, тема «Повстання українців в сталінських концтаборах» виглядатиме так:

Питання	Основні вимоги повсталих
1.Кенгірське повстання	В'язні поставили перед владою вимоги: 1) притягнути до відповідальності винних у застосуванні зброї 17 травня, а також розслідувати всі факти застосування зброї, що були у 1954 році; 2) не застосовувати репресії до членів комісії ув'язнених і не проводити відправку етапів до кінця розслідування, ліквідувати слідчий ізолятор і штрафний барак; 3) знизити термін ув'язнення засудженим на 25 років, а також змінити відношення до сімей в'язнів, засуджених за статтею 58; 4) відмінити заслання для осіб, звільнених із спецтаборів; 5) встановити оплату праці ув'язнених на рівні із вільнонайнятими робітниками, підняти шкалу заліків до 5 днів і ввести восьмигодинний робочий день для всіх в'язнів; 6) відмінити урядові вирoki табірних судів за статтею 58; 7) дозволити вільне спілкування чоловіків і жінок; 8) обмежити право адміністрації у питаннях робочої дисципліни стягнень із в'язнів, заборонення в ШІЗО лише з санкції прокурора; 9) встановити пільгові умови для заліків жінок; 10) приїзд у табір члена Президії ЦК КППС або секретаря ЦК.
2.Воркутинське повстання	Вимоги політичні та соціальні: 1) перегляд всіх судових справ; 2) негайно звільнити всіх жінок; 3) звільнити всіх, хто відбув більше 5 років, а також жінок до 50 років, чоловіків понад 55 років; 4) дозволити відправляти релігійні служби всіх віровизнань тощо.
3.Норильське повстання	

Основні вимоги повсталих записуються групами учнів та доопрацьовуються іншими групами. В кінці цієї роботи проводиться аналіз і визначається група, яка найкраще виконала роботу. Але слід зазначити, що кожна з груп доповнили одна одну; перефразуюмо народну мудрість: одна голова – добре, а чотири – краще.

Поради, способи та варіанти застосування:

Якщо в аудиторії на стінах недостатньо місця, щоб вішати аркуші:

- передавайте таблиці від однієї групи до іншої;
- прикріпіть кожний аркуш з підтемою чи питаннями на дощечках із зажимами, які й передаватимуть учні від однієї групи до іншої.

Для підсумку, повторення та закріплення матеріалу, що засвоєно:

- поділіть тему на підтеми (по одній на кожному аркуші);
- групи підходять до кожної з таблиць і записують те, що знають;
- задають запитання для перевірки та переглядають отриманий список (перевіряючи ідеї, щодо яких вони впевнені, та ставлячи «?» до тих, щодо яких мають сумніви).

Для використання під час колективного навчання на окремих аркушах зазначаються теми для дослідження для кожної групи; перед тим, як «дослідники» зберуться усі разом, або після самостійного розгляду теми, вони підходять до кожної таблиці та записують або підсумовують, що їм відомо, потім записують питання до теми.

Можна кожній групі на парті роздати інструкції, в яких ви чітко розпишете порядок роботи, аби не витрачати час на пояснення виконання роботи.

Заслуговує на увагу застосування методу «Ажурна пилка» на основному етапі уроку. Формуються три домашні групи які вивчають матеріали Кенгірського, Норильського та Воркутинського повстань по схемі:

Дата	Керівники	Причини	Хід повстання	Наслідки

Кожна група заповнює таблицю по одному із повстань потім створюються експертні групи. Учні по черзі обмінюються своїми знаннями з опрацьованого матеріалу. На завершальному етапі

повертаються до домашніх груп, діляться інформацією і заповнюють до кінця таблицю в зошитах і на дошці.

Під час обговорення учні дають колективну відповідь завдання:

- визначення основних причин повстань;
- результатів повстань;
- наслідків.

Коли домашні групи завершили виконання своїх завдань їм по черзі пропонуємо озвучити лише одну тезу завдання (метод «Коло ідей»).

В деяких випадках (в залежності від уподобань учнів класу) доцільно використовувати рольові ігри під час яких діти перевтілюються в запропоновані вчителем образи, «приміряють» на себе ролі. Наприклад, «Репортаж з місця подій». Учні по групах отримують документи, які свідчать про участь українців у повстаннях в сталінських таборах.

Ведучий, використовуючи таблицю «Чисельність в'язнів ГУЛАГу», звертає увагу на статистичні данні 1953 року та чисельність українців в ГУЛАзі, коротко розповідає про формування системи концтаборів в СРСР. Важливо зосередити увагу учнів на правопорушеннях, які підлягали під дію ст.58 КК СРСР.

Потім ведеться репортаж із груп:

- 1.Воркута, літо, рік 1953, табір №2;
- 2.Кенгір;
- 3.Норильськ.

Після завершення репортажу слід закріпити вивчений матеріал, заповнивши узагальнюючу таблицю (Додаток 5).

Тема повстань дає можливість створити учням умови для глибокого усвідомлення низки питань моралі. Наприклад, **під час вивчення зазначених** подій слід поставити питання:

- 1.Що спонукало людей до тих чи інших вчинків?
- 2.Чому одні люди спокійно віддавали себе в руки долі, а інші чинили опір?
- 3.Якою була мотивація тих, хто здійснював насилля і з одного боку протистояння і з іншого?
- 4.З якими моральними дилемами стикалися ці люди?
- 5.Як би ви діяли за подібних обставин?
- 6.Чи могли б повторитися подібні трагічні події в наш час? Чому?
- 7.Що необхідно робити, аби попередити повторення таких трагічних подій?

Рефлексія з теми проводиться з застосуванням методу «Синтез думок» для вироблення відповіді на питання:

Чи можна погодитися зі словами О.Солженіцина «... Ні, не тому доводиться дивуватися, що заколотів та повстань не було в таборах, а тому, що вони таки були» [1].

Учитель знову ділить клас обираючи групу експертів та задає питання:

Як вплинуло протистояння радянській владі і національно-визвольного руху українців в концтаборах ГУЛАГу на подальший розвиток СРСР та України?

Учні записують відповіді на аркушах паперу і передають їх з групи в групу, потім читають і доповнюють їх своїми думками, перекреслюють те, з чим не погоджується. Опрацьовані матеріали передаються експертам, які зіставляють написане з власним варіантом, роблять загальний звіт, котрий обговорює весь клас.

На **завершальному етапі** вивчення теми важливо ввести відчуття справедливості, формуючи при цьому в учнів творче мислення навіть при розгляді трагічних подій історії. Для цього учням пропонують дати відповідь на питання:

- 1.Які події були б для вас бажанішими?
- 2.Що б ви могли зробити в дійсності?

Це дозволить стимулювати в учнів розвиток свідомості та поваги до демократичних принципів, визначитись на головних, моральних аспектах проблеми.

Висновки. Виклики сучасного життя все частіше зумовлюють використання різних форм навчання. Рекомендовані інтерактивні технології колективно-групового та кооперативного навчання можуть впроваджуватися на різних етапах уроку, допомагаючи учням не тільки констатувати історичні факти подій, поширити кругозір, а й створювати умови для роздумів, висловлювань власних думок, аналізу подій, їх причин та наслідків, тому що питання реабілітації в'язнів ГУЛАГу та засудження творців системи комуністичного терору залишається актуальним й досі.

Перспективи подальших розвідок. Матеріали розроблено відповідно до сучасних вимог базового стандарту з вивчення суспільствознавчих дисциплін, вікових особливостей учнів, їхніх інтересів,

матеріально-технічного забезпечення навчального процесу для формування в учнів стійкої мотивації щодо вивчення історії України та підготовки учнів старших класів до складання тестів ЗНО, НМТ.

Матеріали статті можуть використовуватись вчителями історії України на уроках, на заняттях курсів за вибором загальноосвітніх навчальних закладах, під час підготовки до ЗНО чи НМТ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Applebaum, Anne, (2004). *GULAG. A History*. Penguin Books Ltd. 610.

Грицяк, Е. С. (1999). *Норильське повстання*. Київ: Вид-во ім. О.Теліги, 79.

Пометун, О. І., Фрейман, Г. О. (2006). *Методика навчання історії в школі*. Київ : Генеза, 328.

REFERENCES

Applebaum, Anne, (2004). *GULAG. A History*. Penguin Books Ltd. 610.

Hrytsiak, E. S. (1999). *Norylske povstannia*. Kyiv: Vyd-vo im. O.Telihiy, 79.

Pometun, O. I., Freiman, H. O. (2006). *Metodyka navchannia istorii v shkoli*. Kyiv : Heneza, 328.

Natalia Genova,

history teacher of the highest category, senior teacher
of Bagatyansky ZZSO Safianivskyi village council

Izmail district Odesa region,

Izmail, Ukraine

ng.genova@ukr.net

DEVELOPMENT OF AXIOLOGICAL COMPETENCE IN SENIOR SCHOOL STUDENTS IN HISTORY LESSONS ON THE EXAMPLE OF THE TOPIC «REBELLIONS OF UKRAINIANS IN STALIN'S CONCENTRATION CAMPS»

Abstract. Recommended interactive technologies for the development of axiological competence are considered on the example of the topic «Ukraine in the conditions of political and economic liberalization of society (mid-50s-mid-60s)», more precisely, «Ukrainian uprising in Stalin's concentration camps in 1953-1954.»., and are implemented at different stages of the lesson, helping students not only to state the historical facts of the events that took place, but also to determine their problems, to create conditions for reflection, expressions of their own opinions, analysis of events, their causes and consequences.

Key words: political repression, political prisoners, Gulag, liberalization of society.

Дата надходження до редакції 15.03.2023

© Генова Н.Г., 2023

УДК 372.8

Дерябіна Світлана Василівна,

старший викладач кафедри методики викладання і змісту освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна

Нікітенко Регіна Іванівна,

старший викладач кафедри методики викладання і змісту освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна

ГЕЙМІФІКОВАНА СТРАТЕГІЯ НАВЧАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ МИСТЕЦЬКОЇ ТА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ГАЛУЗІ

Анотація. У статті розглядаються деякі питання застосування гейміфікованої стратегії навчання. Метою роботи є обґрунтування доцільності використання технології гейміфікації як технології, що надає новий імпульс розвитку освіти, адаптації компетентнісних потреб здобувачів освіти. Особлива увага приділяється визначенню ключових понять: навчальна стратегія, стратегічна компетентність, гейміфікована стратегія навчання, гейміфікований простір, проектування гейміфікованого простору, марирутизація гейміфікованої стратегії уроку в онлайн / офлайн просторі тощо.

Ключові слова: гейміфікація, рівні гейміфікації, стратегії гейміфікованого навчання, марирутизація, проектування гейміфікованого простору, візуальна марирутизація.